

Adrian Cioroianu • Oana Mihăilă

Elisabeta

CARMEN SYLVA

PRIMA REGINĂ A ROMÂNIEI,
SUVERANA ARTISTĂ

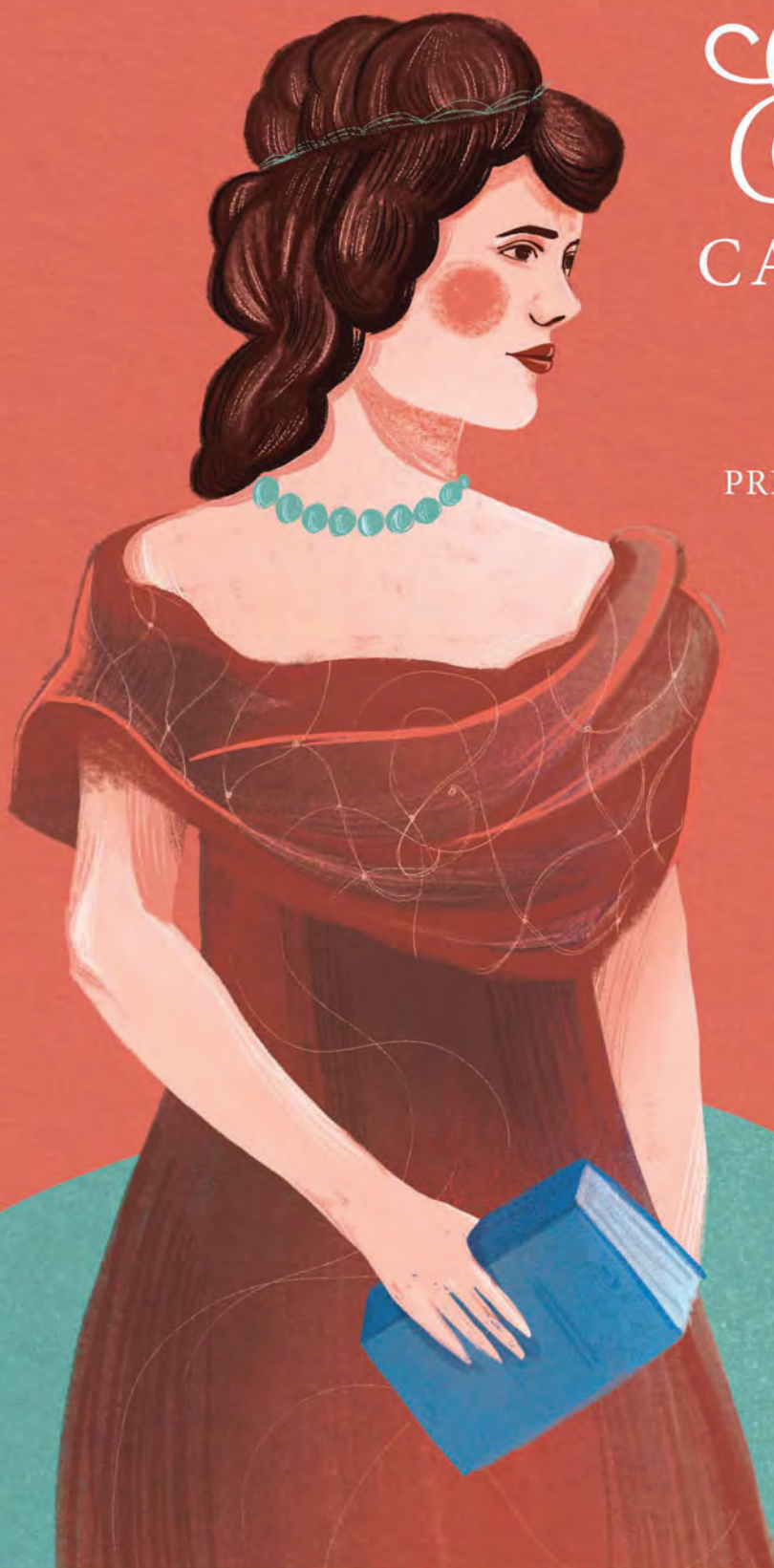

FAMILIA REGALĂ
A ROMÂNIEI

VĂ RECOMANDĂ

CĂRȚILE
COPILĂRIEI

Ilustrații de
Yanna Zosmer

I

COPILĂRIA MICUȚEI
ELISABETA

Fiind primul copil al unor părinți nobili și severi,
dar iubitori, principesa Elisabeta și-a petrecut copilăria
în desfătările jocului și învățaturii. Zglobie, inteligentă
și cu un talent artistic moștenit de la tatăl său, prințul
de Wied, viitoarea regină a colindat pădurile din jurul
castelului său împreună cu două maimuțe și
un Saint-Bernard, a adormit în timp ce îi era făcut
portretul, și-a croit propriile păpuși și a completat cu
draga sa învățătoare pentru a citi cărți pe furiș.

*A studiat filosofie, a mers la bal în chip
de mare doamnă, dar a cunoscut și drama
pierderii fratelui mai mic, Otto.*

PRIMUL COPIL AL FAMILIEI

Pe vremuri, se obișnuia ca prințesele și prinții să primească la naștere nume multe, câte nu ar încăpea într-un buletin de azi: așadar, principesa Elisabeta Pauline Otilie Louise de Wied a venit pe lume la 29 decembrie 1843, la Neuwied, în Germania de azi. Era primul copil al Prințului Hermann de Wied și al Princesei Maria, născută Princesă de Nassau-Weilburg.

Elisabeta s-a bucurat apoi de nașterea fraților mai mici: Wilhelm al V-lea și Otto Nikolaus. Mama Elisabetei, Princesă Maria, era fiica cea mare a Ducelui de Nassau și sora Marelui-Duce Wilhelm de Luxemburg și a Reginei Sofia a Suediei. Tatăl Elisabetei, Principele Hermann de Wied, era deopotrivă filosof și artist. Se prea poate ca micuța poetă să fi moștenit de la el calitățile care, peste ani, aveau să o facă atât de îndrăgită.

Elisabeta a fost botezată după numele nașelor sale Elisabeta Luiza, soția lui Frederic Wilhelm I, Rege al Prusiei și Marea-Ducesă Elisabeta Mihailovna a Rusiei. Astfel, Elisabeta s-a bucurat de unii dintre cei mai celebri nași ai acelei epoci!

Așadar, pe 29 decembrie 1843, într-o zi friguroasă de final de an, către prânz, s-a născut cea care avea să fie prima regină de pe tronul unei țări relativ îndepărtate – România. Dar nimeni nu putea bănuși atunci acest lucru. Fiind primul copil al familiei de Wied, micuța princesă s-a bucurat de toată dragostea. Dar în anul 1845 a avut loc o primă schimbare în viața micuței prințese, anume nașterea primului ei frate, Wilhelm. Cu el va trebui să învețe să împartă tot.

Într-o bună zi, chiar înainte să împlinească doi ani, la botezul fratelui Wilhelm, Elisabeta și-a făcut apariția mergând pe vârfuri, ca să pară un om mare, întinzând mânuțele pentru a-i fi sărutate de cei prezenți! Să fi făcut asta din gelozie, pentru a distra atenția de la fratele mai mic? Ori avea micuța Elisabeta deja un bun simț al imitației?

Răspunsul vă aparține.

Altă întâmplare năstrușnică a avut loc pe când Elisabeta avea trei anișori. Cu o imaginație bogată și fără prea mulți tovarăși de joacă, ea a pus stăpânire pe toate... pernuțele colorate găsite în dormitorul mamei. Le-a legat cu sfoară și le-a făcut păpușele! Drept urmare, Elisabeta avea acum propriii prieteni de joacă, disponibili oricând, doar că nimeni din familie nu avea voie să se atingă de ei. Mai tot timpul, Elisabeta era ca o vâltoare – fiind alintată astfel de toți cei din jurul ei, căci era o fetiță extrem de vioaie, care nu putea să stea locului o clipă. Întâmplarea a făcut ca într-o zi, obligată să stea pe loc, nemișcată, alături de frațele ei Wilhelm, pentru a li se putea creiona un portret, Elisabeta a leșinat din pricina efortului... de a sta liniștită, așa cum îi ceruseră mama și pictorul!

Dar atmosfera de basm a familiei a avut și momente de cumpănă. La doar cinci ani, micuța principesă a fost martora unui eveniment trist pentru comunitatea din Neuwied. În anul 1847, frumosul oraș a fost inundat de apele Rinului, lăsând oamenii fără cămine; iar familia de Wied s-a considerat datoră să cutreiere orașul și să-i ajute pe cei năpăstuiți. Această amintire tristă i-a rămas în minte Elisabetei pentru toată viața.

EDUCAȚIA ASPRĂ A MICUȚEI PRINCIPESĂ

Pe când Elisabeta avea șapte ani, Maria de Wied a considerat că era timpul ca fiica ei să înceapă să primească o educație aleasă și... cât mai strictă. Moda vremii și severitatea mamei au făcut ca bonele și guvernantele care se ocupau de educația fetei să se comporte foarte exigent cu eroina noastră.

Într-una din zile, pe când exersa despărțirea în silabe, Elisabeta a avut prima ciocnire cu supraveghetoarea ei, supranumită *Guvernanta de Fier* (oare de ce?). Fiind puțin neatentă din fire, principesa a greșit lecția, iar guvernanta a muștrat-o aspru în fața tuturor celor de la curtea părinților. Elisabeta s-a simțit extrem de nedreptățită... Dar să știți că asemenea pedepse erau frecvente în familiile germane de atunci.

Chiar dacă a primit o educație severă, micuța principesă a avut și profesori care au inspirat-o și care au învățat-o lucruri frumoase și folositoare. Una dintre cele mai mari bucurii ale copilăriei a fost întâlnirea cu învățătoarea José – o tânără franțuzoaică romantică și foarte înțelegătoare, care i-a insuflat și i-a încurajat pasiunea pentru artele frumoase. Cele două au ținut chiar un mic secret față de familia nobiliară, care nu dorea ca Elisabeta să se îndrepte prea mult către literatură sau poezie. Într-una din zile, învățătoarea José i-a dat copilei, pe ascuns, o carte în limba engleză – se numea *The wide, wide world*¹ – dar, din păcate, una dintre bone a observat mica abatere și a informat părinții. Ca urmare, Elisabeta și-a pierdut atât cartea, cât și învățătoarea. Prietenoasa José a fost concediată și curând înlocuită de doamna Sauerwein. Aceasta a intuit talentul artistic al principesei, dar, la îndemnul mamei, a îndrumat-o către alte discipline.

O bucurie mare a principesei Elisabeta erau orele de argumentație, fiindcă aici tinerii învățau să-și formuleze și să-și apere ideile. Principele Hermann a

---

1 Carte de Susan Warner, apărută pentru prima oară în 1850.

observat iubirea pentru cărți a fiicei sale de treisprezece ani și a hotărât să-i predea primele lecții de filozofie. Cei doi au petrecut zile întregi, din zori și până-n seară, citind gândurile filozofilor Kant și Schlegel, iar când seara se lăsa peste castel, principele și fiica sa se retrăgeau în fața unui șevalet, pictând și chicotind împreună, până la ora somnului. Pe lângă toate lucrurile ce țin de educația aleasă a unei principese, Elisabeta a învățat de la țărani să cosească, să pregătească nutrețul pentru animale, să recolteze cartofii și fasolea și, cel mai important, să aprecieze oamenii, indiferent de condiția lor materială. Principesei îi plăceau plimbările prin pădurea de lângă castelul Neuwied. Acolo avea un câine Saint-Bernard uriaș, cu ochii mari și cam prostănac, și două maimuți simpatice, Saladin și Zittah. Ca niște prieteni din povești, cei patru cutreierau ore întregi și se jucau.

Elisabeta era foarte inteligentă și dădea dovadă de un talent extraordinar în a deprinde limbi străine. Pe de altă parte, avea o înclinație aparte către literatură și muzică, spre nefericirea mamei sale, care nu găsea utilă decât învățarea științelor exacte. Spre deosebire de fratele ei Wilhelm, care adora matematica, Elisabeta pur și simplu nu avea darul cifrelor. Însă dincolo de studiile sârguincioase și de momentele fericite, copilăria și adolescența Elisabetei au fost marcate și de drame familiale: boala prelungită a mamei, suferința fratelui mai mic, Otto, născut cu o malformație și, mai ales, moartea prematură a iubitului său tată.

DRAMA FRATELUI MAI MIC

Într-o vineri din noiembrie 1850, s-a născut Otto, fratele cel mic al Elisabetei, un băiețel extrem de frumos, cu ochii albaștri și deosebit de expresivi. Nașterea lui a însemnat o zi de neuitat pentru toți membrii familiei și o mare bucurie pentru principesă. Dar fericirea aceasta a fost umbrită de o veste tristă, căci agitația din jurul fratelui mai mic i-a dat de înțeles Elisabetei că acesta are o problemă gravă de sănătate.

Zilele, săptămânile, lunile care au urmat au fost grele pentru întreaga familie. Otto a fost operat, dar starea lui nu s-a îmbunătățit, ci dimpotrivă. Din păcate, micuțul nu putea fi vindecat. Însă boala nu-l împiedica pe principe să se bucure de micile plăceri ale copilăriei. Când a împlinit vârsta de patru anișori, sora sa i-a oferit cadou un iepure mare și alb, care îi lingea obraji și mâinile întocmai unui

cățel. Tare fericit mai era Otto! Ca o soră bună, Elisabeta obișnuia în zilele de duminică să recite împreună cu frățiorul ei mai mic poezii în germană, franceză sau engleză, iar când acesta se simțea mai bine, obișnuiau să se plimbe sau să meargă la scosul cartofilor sau la culesul porumbului, la seceratul grâului...

Nu după mult timp, Otto a fost operat a doua oară, însă starea i s-a înrăutățit. Elisabeta era martoră la toată suferința frățiorului, dar știa că o strângere de mână și un sărut pe creștetul capului erau tot ce putea face.

Ultimul Crăciun al lui Otto petrecut alături de familia sa a fost unul memorabil. Bradul înalt era împodobit feeric, iar în vârful lui stătea un glob de sticlă aidoama unei picături uriașe de rouă. Mama lor, Maria de Wied, le citea ore în șir povestea lui Moș Crăciun, iar seara o încheiau cântând colinde, lângă șemineu. În astfel de momente, speranțele renășteau...

Dar peste doar câteva luni, Otto s-a prăpădit. Inima micuței prințese era covârșită de tristețe, dar spera că fratele ei s-a transformat într-un înger ce avea să o protejeze zi de zi.

Regii
&
Reginele
NOASTRE

Pe când avea numai douăzeci și șase de ani, Principesa Elisabeta de Wied a avut curajul să plece din Germania natală într-o țară îndepărtată și aproape necunoscută, fără să știe la acea vreme că avea să-i devină cea dintâi regină. Dar cu mult înainte să plece pe acest drum împreună cu soțul ei, Carol I, Elisabeta a pășit în viață ca o simplă fetiță. E drept, făcea parte dintr-o familie princiară – dar asta nu o împiedica să alerge fără astâmpăr cât era ziua de lungă. Iar când seara se lăsa peste castel, adora să se dedice filosofiei și picturii alături de tatăl ei, Hermann de Wied.

Viața nu i-a fost deloc ușoară. Și-a pierdut singurul copil pe vremea când micuța principesă Măriuca nu avea decât patru ani. Apoi, în timpul războiului ruso-turc din 1877, care avea să le aducă românilor independența față de otomani, Elisabeta a luat asupra ei organizarea spitalelor de campanie și a recepțiilor oficiale din Capitală. Ba uneori chiar le-a purtat de grijă răniților, lăsând deoparte straiile și podoabele unei suverane, îmbrăcându-se în demnitatea unei regine gata să facă orice pentru poporul ei. După câștigarea războiului și încoronare, Regina Elisabeta și-a ascultat glasul lăuntric și s-a dedicat scrisului, lucru excentric pentru o suverană a acelor timpuri. Cutezătoare și generoasă, ea a devenit o protectoare a artelor, cunoscându-i, printre alții, pe Vasile Alecsandri, pe George Enescu și pe Mihai Eminescu, cu care unele guri spun că regina-poetă ar fi avut parte de o întâmplare nu tocmai măgulitoare...

Regina Elisabeta, sau Carmen Sylva – după pseudonimul literar –, a fost o femeie fascinantă, atipică pentru vremea ei, modernă în gândire, puternică și ambițioasă, de o forță și de o sensibilitate care i-au uimit pe contemporani și care ne pot inspira până în ziua de astăzi.